

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Loren Anasagasti Larrabaster

*Bermeo,
Bizkaia
(1932-2019)*

Aurkibidea

Biografia

[Demiku](#) auzoko [Fradu](#) "Padru" baserrian jaio, hazi eta bizitakoa. Aita bertakoa zuen eta ama [Ezkiaga](#) baserrikoa. Bizi ziren 5 neba-arrebatatik zaharrena eta mutil bakarra zen. 22-23 urte zituela, Fradu zaharreko ortuan eraiki zuten etxe berria eta ordudanik bertan bizi izan da familia. Frantziskotarren eskolan ibili zen umetan, baina baserriko lanak zirela-eta gutxi joan ei zen. 28 urtetatik 31ra arte Washingtonen (AEB) egon zen artzain. Umetan lagunekin hatxetan eta hamarratzetan (olagarrotan) pasatakoak gogoratu ditu. Etxean txakolina eta sagardoa egiten zuten eta gerrako bizipenak ere gogogogoan ditu. Horretaz gain, beti aritu izan da baserriko beharretan.

Zintak

BRM-100

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-11-11
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

BRM-101

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-11-11
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

BRM-102

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-11-11
- **Iraupena:** 65 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

BRM-129

- **Proiektua:** Fondo partikularrak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasola, Kepa
- **Data:** 2014-09-21
- **Iraupena:** 17 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Sarasola, Kepa

Pasarteak

1. Hartza eta artzaina aurrez aurre

- **Erref:** BRM-102/001
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Natura » Fauna » Basoko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Txakur bat aski da artalde handia zaintzeko. Txakur bikaina izan zuen. "Otsuek" (hartzak) hainbat ardi hil zizkion. Gero, txakurraren laguntzaz, zenbait hartz hil zituen eskopetaz. Behin, arbola gainera igota itxaron zion hartzari; eta, atzealdetik sartu zitzaion arren, lortu zuen garbitzea.

2. Txakur bikaina izan zuen

- **Erref:** BRM-102/002
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:03:19. **Bukatu:** 00:05:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna » Basoko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Txakurra nola trebatu zuen hartzak harrapatzeko. Artaldea edozein lekutan utzi zitekeen txakur harekin. Hartza hurreratzen zenean, aurrean hartuta bidaltzen zuen. Ez jaguarrik eta ez gizonik hurbiltzen zen gero artaldera.</p>

3. Artzaina eta txakurra bat eginda

- **Erref:** BRM-102/005
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:07:55. **Bukatu:** 00:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

2.700 ardi banan-banan igaro behar izaten zuten lepo batetik bestaldera igarotzeko. Artzaina gora heldutakoan ardi guztiak sakabanatuta egoten ziren, eta txistua jota txakurrak zuzentzen zituen komeni zen lekura, alkandora zuri batez seinaleak eginez. Goizean lehenengo orduan eramaten ziren ardiak errazen batetik bestera. Loreni gustatu egiten zaio behar hori.

4. Hemengo artzaintza eta Ameriketako guztiz ezberdinak

- **Erref:** BRM-102/007
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:11:42. **Bukatu:** 00:13:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera

Laburpena:

Ameriketara joan aurretik artzaintzan ibili gabe zegoen. Baina hemengoak ez du harako balio, 2.700 ardi gobernatzea guztiz ezberdina delako. Han dena pinua zen, baina belar asko zegoen basoan. Jatekoa nahikoa izanez gero ez ei da hain zaila artzaintza.

5. Artzaina eta kanperoa

- **Erref:** BRM-102/008
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:13:26. **Bukatu:** 00:14:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artzainaz gain "kanperoa"ren figura zegoen Ameriketara. Kanperoarene lana da artzainari jatekoa eta beharrezkoak dituen beste gauzak hornitzea. Hamabostean behin edo izaten zuen artzainak kanperoarene bisita.

6. Lasai leku guztietan

- **Erref:** BRM-102/010
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:15:30. **Bukatu:** 00:17:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Andra Mari egunez elurra egin zuen behin. Artaldeaz, ustekabeen, amildegi baterantz zuzendu zen. Buelta hartu eta bideratu ziren berriz. Ez omen da inoiz urduri jarri behar, lasai hartu behar dira gauzak.

7. Hartzari segika eskopetaz

- **Erref:** BRM-102/011
- **Iraupena:** 0:05:45. **Hasi:** 00:17:53. **Bukatu:** 00:23:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Natura » Fauna » Basoko animaliak

Laburpena:

Ilargi beteko gau batez, arbolara igota itxaron zion hartzari. Azpian izan zuenean tiroa bota zion baina ihes egin zuen zaurituta. Bide luzean jarraitu zion txakurrarekin. Aurkitu eta hil egin zuen. Buztana moztu eta itzuli zen artaldera. Tenplea behar omen da, ez da izutu behar ez hartzarekin eta ez gauarekin.

8. Lakuan arrantzan

- **Erref:** BRM-102/013
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:24:25. **Bukatu:** 00:28:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Andra Mari ostean jaisten ziren menditik. Behin gogoan du amuarrain pila harrapatu zuela lakuan amuaz. Bota ahal pikatzen zuten; legatzaren tamainakoak ziren asko. Hotzaz izoztu egin ziren eta luzaroan jan zuten arraina. Oso gozoa ei da hango arraina.

9. Santa Eufemia egunerako bi arrainkari

- **Erref:** BRM-102/014
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:28:16. **Bukatu:** 00:31:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Santa Eufemia egunean zerbait apartekoa jatea pentsatu zuen. Lakura joan eta sekulako arrainkari bi (amuarrain) harrapatu zituen. Beste behin, lehengusuaz saiatu ziren errekan zakuaz harrapatzen, baina kanaberaz harrapa zitezkeen, nonbait, hango arrainak.

10. "Karrokanpoa", artzainaren etxea

- **Erref:** BRM-102/015
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:31:15. **Bukatu:** 00:34:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Neguan beren arrantxo inguruan moldatzen ziren. Hesi barruan izaten zituzten ardiak batzuetan, eta inguruko artadi hondoetan eta soroetan bazkatzera eramaten zituzten beste batzuetan. "Karrokanpoan" (roulota) egiten zuten lo. Berehala berotzen ei zen. Ez zuen iratzargailu beharrik. Kafea hartzen zuen bakarrik goizean.

11. Ardiak kontatzen

- **Erref:** BRM-102/016
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:34:40. **Bukatu:** 00:38:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Oso gutxi gaixotzen ziren ardiak. Eskortetan kontatzen zituzten. Ehuneko multzotan, 27 multzo denera, 2.700 ardi baitziren. Faltrikeran 27 misto (pospolo) sartu eta ehun ardi kontatu ahala bat bota egiten zuten lurrera. Horrela jakiten zuten zenbat zeuden eta zenbat galdu ziren.

12. Ibili ezin diren ardiak hartzarentzat

- **Erref:** BRM-102/017
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:38:25. **Bukatu:** 00:39:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Natura » Fauna » Basoko animaliak

Laburpena:

Beti gaixotzen dira ardi banaka batzuk, ibiltzeko zailtasunak izaten dituzte gehienetan. Markatu egiten dira, eta artaldeari jarraitu ezin diotenak utzi egiten dira hartzak jan ditzan. Baina normalean ardiak ondo ibiltzen dira basoan.

13. Bildotsak haginekin irentzen

- **Erref:** BRM-102/019
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:40:34. **Bukatu:** 00:43:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Haginekin irentzen zituen ugazabak bildotsak. Estimazio handia izuten

koskabiloek (barrabilak) jateko. Buztanean goma bat sartzen zitzairen. Udaberriaren irentzen ziren. Ar guztiak irentzen ziren, okelara saltzeko zirelako. Buru zuriak aurrerako uzten zituzten, eta buru beltzak kentzen.

14. Bildotsak jaiotzen

- **Erref:** BRM-102/020
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:43:34. **Bukatu:** 00:47:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Martxo inguruan hasten ziren bildotsak jaiotzen. Arrantxoan bertan izaten zen erditzea. Kanpoan multzoka elkartzen zituzten erditutako ardiak eta gauerako etxera eramaten zituzten. Laster ikasten du bildotsak amarenganako bidea.

15. Bildotsa hiltzeko prestatzen

- **Erref:** BRM-102/022
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:48:22. **Bukatu:** 00:49:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Bildotsak mendian hazten ziren, udaberri-uda sasoiaren. Behera ekarritakoan 24 orduz baraurik edukitzen ziren. Pisatu eta gero gizentzeko lekura eramaten ziren, eta handik hiltegera.

16. Ilea mozten eta markatzen

- **Erref:** BRM-102/024
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:50:22. **Bukatu:** 00:52:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Ardi-moztaileak (eskiladoreak) etortzen ziren. Langintza hori zelan zen. Gero markatu egiten zituzten.

17. Ameriketako artzaintza gainbehera Zelanda Berriaren kompetenziagatik

- **Erref:** BRM-102/025
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:52:00. **Bukatu:** 00:53:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Hasieran artilea saltzen zen, baina gero Zelanda Berrian merkeago ekoizten zituzten okela eta artilea, eta artzaintzak beherakada handia jasan zuen bera handik itzuli zenerako. Hasita zeuden arrantxoetan behiak ipintzen.

18. Euskara ezberdina Bermeoko baserrietan eta kalean

- **Erref:** BRM-102/030
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:56:54. **Bukatu:** 00:59:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Euskaraz ezberdin egiten da Bermeon baserrian eta kalean, baita 50 metroko distantzian ere. Bermeoko kaletarrek beren berbaera ei dute. Demikutik Mundakara ere ezberdin egiten da. Hikako forma batzuk erabili dituzenez ("dok", "etxuat") galdetu zaio ea bereizten dituen hika eta zuka, baina ez da horretaz ohartzen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2024-03-30

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com